

Kako uspešno izvajamo podnebne ukrepe? Katere izboljšave načrtujemo v letih 2019 in 2020?

mag. Stanislav Bras Meglič

Ljubljana, 12. junij 2019

Vsebina

VPRAŠANJA:

- Kakšno je stanje na področju emisij v prometu (delež sektorja, gibanje)?
- Glavni dosežki pri izvajanju ukrepov za zmanjševanje emisij TGP v sektorju in katere so bili glavne izkušnje pri tem?
- Kakšni so načrti za naslednja leta? (*ključna sodelovanja v prihodnjih letih za uspešno izvajanje ukrepov*)

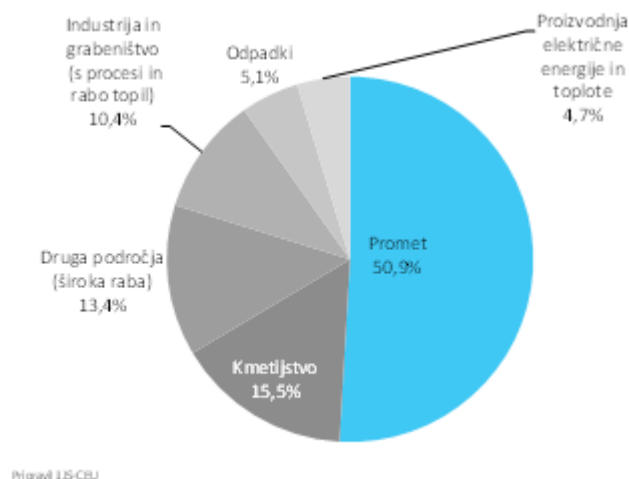
ODGOVORI:

- *...nemotorizirane oblike trajnostne mobilnosti*
- *...javni potniški promet*
- *...elektromobilnost...alternativna goriva v prometu*
- *...železniška infrastruktura*
- *...kolesarska infrastruktura*
- *...smodalnost...prometni potniški terminali*
- *...intermodalnost...zelena logistika*

[vir : https://pixy.org/499102/](https://pixy.org/499102/)

Podnebno ogledalo: Stanje na področju emisij v prometu

Slika 1: Delež emisij neETS v sektorju promet v letu 2017

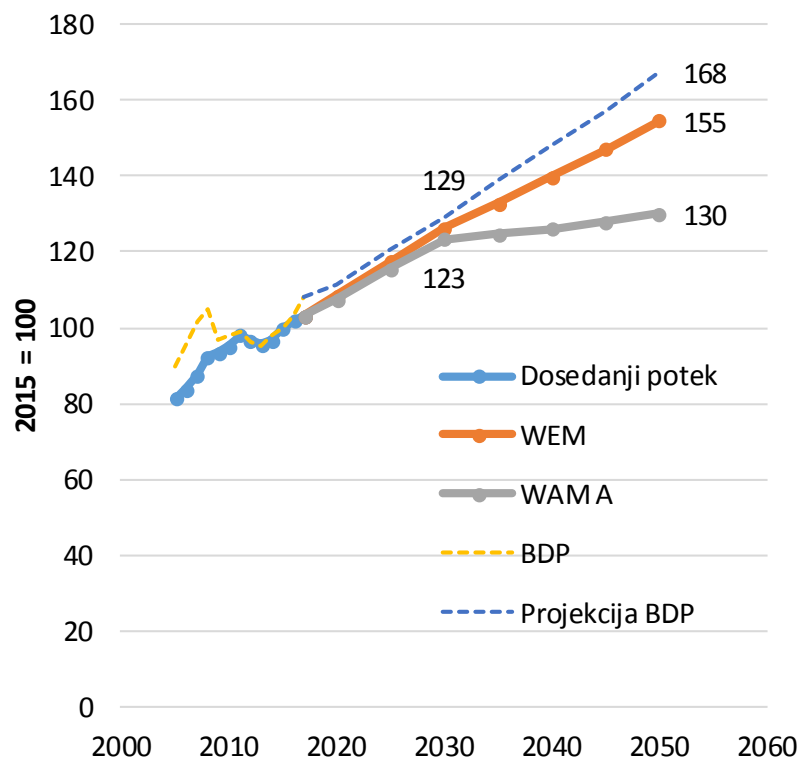
1.1 Pregled stanja – emisije TGP

Sektor promet predstavlja daleč največji vir, v letu 2017 kar 50,9 % emisij TGP po Odločbi 406/2009/E S. Delež sektorja je bil še leta 2005 samo 38-odstoten. Večina emisij je iz cestnega prometa. Promet je tudi edini sektor, v katerem so se emisije v obdobju 2005–2017 povečale, in sicer za 1.125 kt CO₂ ekv oz. za 25,5 %. V ostalih sektorjih skupaj so se emisije v istem obdobju zmanjšale za 2.009 kt CO₂ ekv. V letu 2017 so se emisije glede na prejšnje leto zmanjšale za 3,4 %. Emisije so se v letu 2017 zmanjšale kljub povečani aktivnosti v sektorju, opravljenih je bilo več potniških in tovornih kilometrov, torej lahko vzrok za zmanjšanje iščemo zlasti v manjšem obsegu nakupa motornih goriv v Sloveniji, saj so bile cene pogonskih goriv med višjimi glede na sosednje države.

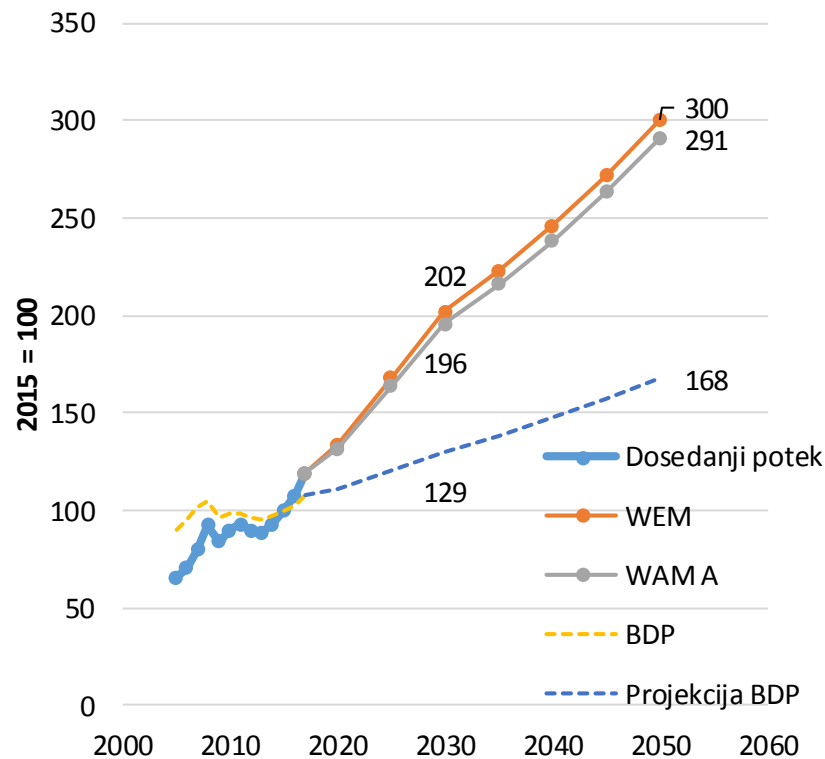
Dekompozicijska analiza, pripravljena v okviru projekta vzpostavitve spremljanja izvajanja OP TGP, je sicer pokazala, da na spremembe emisij TGP najbolj vplivata dva dejavnika: aktivnost v sektorju promet (prometno delo) in izvoz goriva v rezervoarjih vozil (tranzitni promet).

Podnebno ogledalo: Izhodišča

Potniški promet

Tovorni promet

Podnebno ogledalo: Stanje na področju emisij v prometu

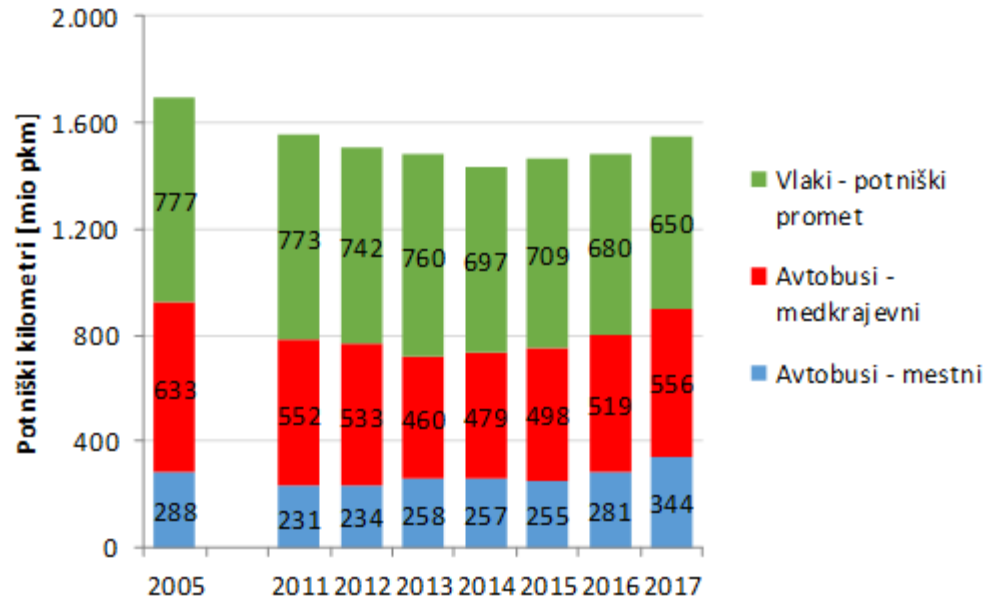
V letu 2017 se je delež OVE v prometu povečal in je znašal 2,7 %. S tem je bil še vedno znatno nižji od cilja v OP TGP in letnega cilja v AN OVE, kar pomeni zaostanek na poti k cilju za leto 2020 po Direktivi 2009/28/EU. Doseganje teh obveznosti je na kritični poti.

Število potniških kilometrov v javnem prevozu nadaljuje trend rasti iz leta 2016. Cilju se približujemo, vendar je do leta 2020 potrebna občutna rast javnega potniškega prometa. Kljub nadaljevanju rasti skupnih potniških kilometrih tudi v letu 2017 ter opaznem napredku na tem področju, so namreč rezultati uveljavljenih pozitivnih sprememb še vedno premajhni. V javnem potniškem prevozu po železnicah so se potniški kilometri zmanjšali že drugo leto zapored in so bili 4,4 % manjši kot v letu 2016. V medkrajevnem avtobusnem prevozu so se potniški kilometri povečali že četrto leto zapored, v mestnem javnem potniškem prometu pa so se po lanskem 10-odstotnem povečanju povečali tudi v letu 2017, in sicer za 22,7 %.

Izboljšanje je posledica spremembe načina subvencioniranja prevoza dijakov in študentov v letu 2012 ter deloma natančnejšega spremljanja prevozov. Ukrep se po učinku na zmanjšanje emisij TGP uvršča med pomembnejše ukrepe OP TGP.

Delež železniškega prometa v skupnem tovornem prometu z vsaj eno točko v Sloveniji še naprej vztraja nad ciljnim vrednostmi kazalca in je višji tudi od indikativnega cilja za leto 2020. Število prevoženih tonskih kilometrov v cestnem prometu je v obdobju od leta 2011 do 2017 nekoliko nihalo, vendar se je v zadnjem letu število povečalo za 8,2 % v primerjavi z letom 2016 in je za 12,4 % večje kot leta 2011. V istem obdobju se je v železniškem prometu število prevoženih tonskih kilometrov povečalo za 30,5 %. Hitrejša rast železniškega tovornega prometa od rasti cestnega prometa je skladna z zastavljenim ciljem. Potrebno bo zagotoviti nadaljevanje teh pozitivnih trendov tudi ob povečani gospodarski aktivnosti, ki bo vplivala na večji obseg tovornega prometa.

Podnebno ogledalo: Stanje na področju emisij v prometu

Slika 6: Gibanje potniških kilometrov po vrstah prevoza za leta 2005 in 2011–2017 (Vir:IJS-CEU)

Povečanje prometa

Povečanje prometa:

- do leta 2030 se v skladu z načrtovanim razvojem gospodarstva in rastjo družbenega bruto produkta, predvideva porast potniškega prometa za 36 odstotkov in 68 odstotni porast prevoza blaga.
- Cilj OP TGP:

Cilj je zmanjšanje emisij TGP za 9 % do leta 2020 glede na leto 2008 z uveljavljanjem trajnostnega prometa oz. zadržati emisije tako, da povečanje glede na leto 2005 ne bo preseglo 27 %.

Nemotorizirane oblike trajnostne mobilnosti

- *Zastavljene ambiciozne okoljske cilje lahko dosežemo le z bistvenim izboljšanje javnega potniškega prometa in ukrepi aktivne mobilnosti (hoja in kolesarjenje), da bi vse poti, ki jih lahko opravimo peš, s kolesom in z javnim potniškim prometom, tako tudi opravili.*
- *Po podatkih Statističnega urada RS, objavljenih v letu 2018, opravimo v Sloveniji na dan v povprečju 3,4 poti, od katerih je vsaka pot v povprečju dolga 13 km.*
- *Podatek kaže, da je veliko poti takih, ki bi jih lahko opravili peš in kolesom ter javnim prevozom.*

Pravne podlage

- **Strategija razvoja prometa do leta 2030**; javni potniški promet poleg razvoja železniške infrastrukture in spodbujanja nemotoriziranih oblik trajnostne mobilnosti, eden od ključnih strateških stebrov gibanja prometa, ki omogoča približevanje doseganja okoljskih in podnebnih ciljev.
- **Uredba o načinu izvajanja gospodarske javne službe javnega linijskega prevoza potnikov v notranjem prometu, o koncesijah in uvedbi enotne vozovnice** s katero se urejajo pravne podlage za izboljšanje javnega potniškega prometa.

Podnebno ogledalo: Splošno

- Celostne prometne strategije
- Evropski teden mobilnosti

sptm SLOVENSKA
PLATFORMA
ZA TRAJNOSTNO
MOBILNOST

Trajnostna infrastruktura

Investicije v infrastrukturo za pešce:

- gradnja in/ali rekonstrukcija pločnikov in ostalih peš povezav,
- vzpostavitev prehodov za pešce in rekonstrukcije križišč ter
- vzpostavitev skupnega prometnega prostora kot eksperimentalne prometne ureditve skladno s tretjim odstavkom 27. člena Zakona o pravilih cestnega prometa (ZPrCP, Uradni list RS, št. 82/13 – uradno prečiščeno besedilo in 68/16).

Investicije v infrastrukturo za kolesarje:

- gradnja in/ali rekonstrukcija kolesarskih povezav,
- postavitve parkirišč za kolesa ter
- sistem izposoje javnih koles.

Investicije v postajališča JPP:

- gradnja in/ali rekonstrukcija postajališč JPP.
- gradnja P+R

Mehki ukrepi trajnostne mobilnosti

Projekt predstavlja izvedbo 5 ukrepov spodbujanja trajnostne mobilnosti na državnem nivoju, in sicer:

- kampanja za ozaveščanje in promocijo trajnostne mobilnosti,
- mobilnostni načrti za institucije (JN v izvajanju),
- izobraževanje o trajnostni mobilnosti za vrtce in osnovne šole (JN v izvajanju),
- zelena mestna logistika (pogodba za izvedbo v podpisovanju),
- trajnostna parkirna politika, omejevanje prometa v mestnih jedrih ter uporaba sodobnih tehnologij za upravljanje mobilnosti (vsebinska priprava JN).

Trajnostna mobilnost

Kolesarstvo:

- Ljubljana bo gostila največjo kolesarsko konferenco na svetu VeloCity v letu 2020

(od 2. do 5. 6. 2020 na Gospodarskem razstavišču).

- Sodelovanje pri izvedbi projekta postavitve kolesarnic na postajah SŽ in projektih kolesarskih povezav, financiranih iz javnih pozivov Eko sklada.

Slovenska platforma za trajnostno mobilnost – SPTM

- Konec aprila 2019 je Ministrstvo za infrastrukturo prevzelo spletno mesto Slovenske platforme za trajnostno mobilnost, ki je bila prenovljeno v okviru projekta Prosperity.

Javni potniški promet

- Uvajajo se hitre avtobusne linije
- SŽ je kupila 52 novih potniških vagonov (26 garnitur), sukcesivna dobava v naslednjih letih
- skorajšnja uvedba integrirane vozovnice za vse uporabnike
- razpis za koncesije avtobusnih prevozov (gospodarska javna služba)
- usklajenost voznih redov
- železniška infrastruktura

Piše se leto 2019, v Kočevje je prišel vlak

Danes je prvič po desetih letih iz Ribnice v Kočevje pripeljal tovorni vlak. Toda tisti, ki v Ljubljano prihajajo na delo, se bodo vsaj še dobro leto vozili po cestah. Potniški vlak naj bi do Kočevja namreč začel voziti po zaključku tretje faze gradnje, predvidoma sredi prihodnjega leta.

Navdušena množica je pozdravila tovorni vlak, ki se je po desetih letih pripeljal iz Ribnice v Kočevje. (Foto: Bojan Veikkonja)

Javni potniški promet-JPP

- Uvedba enotne vozovnice za vse skupine potnikov, ki omogoča uporabo vseh voznih sredstev (vlak, avtobus) in vožnjo z vsemi prevozniki, ki na določeni relaciji izvajajo javno službo JPP *(1. junij 2019!. Splošna neimenska mesečna enotna vozovnica s količnikom 32 enkratnih voženj)*
- Uvedbo enotne imenske vozovnice, ki omogoča uporabo vseh voznih sredstev (vlak, avtobus) in vožnjo z vsemi prevozniki, ki na določeni relaciji izvajajo javno službo JPP *(1. januar 2020 splošna imenska mesečna enotna vozovnica s količnikom 26 enkratnih voženj)*
- Izboljšanje **javnega avtobusnega potniškega prometa z uvedbo hitrih linij**, ki bodo povezale 18 večjih krajev v Sloveniji s prestolnico z 82 dodatnimi povezavami, da bo potovalni čas primerljiv s časom vožnje z osebnim avtomobilom

Javni potniški promet-JPP

- Uvedbo dnevni, tedenskih, mesečnih in letnih vozovnic (1. 8. 2019)
- Uvedene bo enotna tarifa, predvsem enotno določanje cene mesečne vozovnice (21. 5. 2019)
- *Uveljavlja se možnost, da se bodo za posebne dogodke (npr. evropski teden mobilnosti ali za promocijske namene) lahko določile posebej ugodne cene vozovnic (npr. ob sobotah in nedeljah, ko so vozila javnega prevoza zelo prazna, bi lahko družinam ali skupinam ponudili vozovnice po zelo ugodni ceni).*

Javni potniški promet-dejstva

- S temi ukrepi se bo ponudba prevoza bistveno izboljšala in bo zagotovljena boljša uporabniška izkušnja, ki so jo dijaki in študenti z uvedbo subvencioniranih vozovnic, zelo dobro sprejeli.
- Z uveljavitvijo subvencioniranih vozovnic za dijake in študente se je ustavilo dolgoletno padanje števila potnikov javnega potniškega prometa in se je njihovo število od leta 2012 vsako leto povečalo za 5 do 6 odstotkov.
- Slovenija zagotavlja izvajanje javne službe javnega linijskega avtobusnega prevoza potnikov in javno službo prevoza potnikov v železniškem prometu.
- Cene vozovnic javnega prevoza potnikov so sofinancirane in potnik dejansko plača le približno 40 odstotkov cene prevoza.
- Slovenija zagotavlja za izvajanje prevoza potnikov v železniškem prometu letno 50 milijonov evrov in 24,4 milijona evrov za izvajanje javnega linijskega avtobusnega prevoza potnikov.
- Za subvencioniranje vozovnic dijakov in študentov je zagotovljenih 44,3 milijona evrov.
- Lokalne skupnosti, kjer je organiziran mestni promet, zagotavljajo še 20 milijonov evrov subvencij za izvajanje mestnega prometa.
- **Skupaj se tako samo za izvajanje javne službe javnega potniškega prometa v Sloveniji zagotovi letno 138,7 mio evrov.**

Javni potniški promet-JPP

- **Uvedba enotne vozovnice je z vseh vidikov zelo pozitiven ukrep za vse, ki za prihod na delo uporabljajo javni prevoz. Javni prevoz se bo izboljšal, potnik bo z enotno vozovnico lahko uporabil vse načine prevoza in potoval z vsemi prevozniki. Tako kot doslej bodo imeli ti potniki zagotovljeno brezplačno vozovnico, saj bo nadomestilo plačila za prevoz na delo še naprej v celoti pokrivalo stroške nakupa vozovnice.**
- Uveljavitev enotne vozovnice pa bo vplivala na višino nadomestil za prevoz na delo. Na Ministrstvu za infrastrukturo smo zato predvideli postopno uvajanje ukrepov, ker ne želimo negativnega odziva na predvidene nujne ukrepe za izboljšanje javnega prevoza.

Železniško omrežje

- Za izboljšanje javnega prevoza se izvajajo nadgradnje in **posodobitve železniškega omrežja**.
- Poteka nakup **26 novih potniških garnitur**, ki bodo na najbolj obremenjenih progah povečale kapacitete vozni sredstev zaradi nakupa **dvonadstropnih vlakov** in se bo lahko začel uvajati takti prevoz potnikov.
- Pripravljajo **se posodobitve regionalnih prog**, kjer je največji potencial potnikov, zlasti na območju ljubljanske urbane regije.

Strategija-alternativna goriva

- Vlada Republike Slovenije je na podlagi direktive Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva **sprejela Strategijo na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture za alternativna goriva v prometnem sektorju.**
- Hkrati je sprejela sklep, da se pripravi **Akcijski program za alternativna goriva v prometu** za izvajanje Strategije. Za alternativna goriva se po tej Direktivi štejejo električna energija, zemeljski plin (SZP – stisnjen zemeljski plin in UZP – utekočinjen zemeljski plin), utekočinjen naftni plin - UNP in biometan, biogoriva, sintetična in parafinska goriva ter vodik (H₂).
- Cilj je, da se Slovenija do leta 2030 uveljavi kot zelena država na področju razvoja, raziskav, inovacij in industrije tudi na področju prometa.
- Akcijski program poleg Strategije na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju v Republiki Sloveniji upošteva tudi ukrepe Strategije razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030.
- Pri pripravi akcijskega programa so bili upoštevani ukrepi iz **Resolucije o nacionalnem programu razvoja prometa v Republiki Sloveniji do leta 2030.** Ukrepi zahtevajo spodbujanje rabe ekoloških vozil, izgradnjo omrežja za polnilne postaje in izpolnitev zahtev iz Direktive 2014/94/EU.

AP-alternativna goriva

- Akcijski program je zaradi izredno intenzivnih razvojnih sprememb na področju vozil na alternativna goriva in razvoja tehnologij pripravljen za triletno obdobje.
- Za izvajanje ukrepov akcijskega programa pa je predvideno, da se za **vsako leto pripravita pregled izvedenih ukrepov** in njihova posodobitev za naslednje dveletno obdobje, ki bo upoštevala spremembe na trgu in spremenjene pogoje.
- **Slovenija že izpolnjuje zaveze direktive na področju kopenskega prometa na vseevropskem omrežju TEN-T.** Zagotovljeno ima ustrezno polnilno infrastrukturo za električna vozila (glede na število registriranih vozil) in vozila na utekočinjen naftni plin.
- Z izvedbo ukrepov za spodbujanje postavitve polnilnic za stisnjen zemeljski plin v regionalnih središčih bo do leta 2020 postavljena celovita mreža polnilne infrastrukture za vsa že aktualna alternativna goriva.
- Sedanja polnilna infrastruktura sicer že omogoča hitro povečevanje števila vozil na alternativna goriva. Slovenija se je v Strategiji na področju razvoja trga za vzpostavitev ustrezne infrastrukture v zvezi z alternativnimi gorivi v prometnem sektorju odločila, da razvija tudi polnilno infrastrukturo za biometan, biogoriva, sintetična in parafinska goriva ter vodik.

Namesto zaključka

- Slovenija med vodilnimi (4. ind. revolucija, digitalizacija, pametni promet...)
- Sodelovanje med resorji (MzI, MOP, MF, MJU, MGRT, SVRK...); predvsem pa z gospodarstvom, univerzami in civilno družbo...

ZRAK-PM10

HRUP

nizko ogljični strateški cilji

ZASTOJ

*Hvala za
pozornost!*